



Luonnonsuojelulain 83 §:n mukainen päätös koskien rauhoitetun lintulajin häirintää ja pyydystämistä

Hakija

Toni Laaksonen / Turun yliopisto, Biologian laitos

Asia

Lupahakemus GPS-lähettimien asentamiseen tuulihaukoille tutkimustarkoituksessa Varsinais-Suomessa, Satakunnassa, Etelä-Pohjanmaalla ja Lapissa.

Hakemus

Hakija hakee lupaa tieteelliseen tutkimukseen, jossa selvitetään lintujen muuton ja pesimäpaikan etsinnän välistä yhteyttä niiden dispersaali- eli levittäytymiskäyttäytymisessä.

Tausta

Lintupopulaatioiden ajallisen ja alueellisen vaihtelun taustalla on syntymien ja kuolemien lisäksi lintujen dispersaali. Populaatiotutkimuksen vaikein osa on yleensä todellisen dispersaalin arvioiminen, sillä tutkimusalueet ovat rajallisia ja dispersaali-etäisyydet usein pidempiä kuin mitä alueen sisällä on mahdollista havaita. Dispersaalin parempi ymmärtäminen olisi oleellista, jotta voidaan erottaa, kuinka suuri osuus linnuista kuolee pesimäkausien välillä ja kuinka suuri osa dispersoi. Kummassakin voi olla ympäristöolosuhteista johtuvaa vuosien välistä vaihtelua.

Rengaslöytöjen ja -kontrollien perusteella nuorten ja naarastuulihaukkojen tiedetään dispersoivan kymmeniä tai satoja kilometrejä vuosien välillä. Rengastukseen perustuvat aineistot saattavat vielä aliarvioida etäisyyksiä, sillä pitkiä siirtyviä tekevät eivät välttämättä tule kenenkään havaitsemiksi. Lähettimet antavat tästä tarkempaa ja vähemmän vinoutunutta tietoa. Lähettimien avulla seurataan, mitä linnut tekevät pesinnän jälkeen, missä ne talvehtivat, milloin ne muuttavat ja ennen kaikkea mitä reittiä ja minkälaisia valintoja tehden ne päätyvät seuraavana vuonna valitsemalleen pesimäalueelle. Tuulihaukka on tähän erittäin hyvä mallilaji, sillä sen tiedetään vaihtavan pesimäalueita vuosien välillä ja populaation olevan runsain siellä, missä on vahvat pikkujyrsijäkannat. Tutkimuksessa tarkastellaan tämän vuoksi myös valtakunnallisia myyräpyyntejä sekä minkälaisia käyttäytymismalleja tuulihaukat käyttävät eri myyrätiheyksien vertailussa ja lopullisessa pesimäpaikan valinnassa.

Tutkimuksessa on kiinnostuksen kohteena myös se, mihin naarastuulihaukat siirtyvät pesinnän jälkeen. Yksittäisten havaintojen perusteella vaikuttaa siltä, että ne voivat siirtyä loppukesäksi pohjoiseen, jopa Lapin tuntureille. Tällä tiedolla on merkitystä lajin suojelun kannalta. Samoin talvehtimisalueilla on merkitystä suojelun kannalta – kuinka suuri osa linnuista esimerkiksi muuttaa Välimeren ja Saharan yli. Niiltä alueilta on joitakin rengaslöytöjä, mutta ne ovat varmasti aineistossa aliedustettuina.

Toteutus

Tutkimuksessa on tarkoitus asentaa GPS-lähettimeä 28 pesivälle tuulihaukkayksilölle (6–10 koirasta ja 18–22 naarasta) 15.5–15.7.2024 välisenä aikana Varsinais-Suomessa, Satakunnassa, Etelä-Pohjanmaalla ja Lapissa. Hakijan aikomuksena on asentaa lähettimek aikuisille yksilöille, mutta mikäli 28 aikuista yksilöä ei saada kiinni, voi jäljelle jäävät lähettimek asentaa isoille, n. 4 viikon ikäisille poikasille. Tutkimuksessa käytettävä lähetin, Interrex Mini, painaa 5,3 g ja toimii aurinkopaneelilla yli vuoden ajan. Lähetin painaa alle kolme prosenttia n. 200 g painavan tuulihaukan painosta. Lähettimek ei ole ulkoista antennia ja soveltuu täten vahvanokkaisen tuulihaukan tutkimukseen. Lähettimek asennetaan teflon valjailla rengastuksen yhteydessä. Vastaavia valjaita on onnistuneesti käytetty muualla sekä tuulihaukoilla että pikkutuulihaukoilla. Lähettimek asentavat poikkeusluvan hakija, vierailevat tutkija tai tuulihaukkarengastajat, joilla on ennestään kokemusta lähettimek asentamisesta varpuspölköille ja muille vastaaville lajeille. Lähettimek asentamiseen ja rengastukseen liittyvään maastotyöhön osallistuu myös avustajia ja opiskelijoita. Tutkimus suoritetaan yhteistyössä Luonnontieteellisen keskusmuseon intendentin, rengastustoimiston johtajan Jari Valkaman kanssa.

Hakijan mukaan lähettimek poistaminen tuulihaukoilta pesimäkaudella 2025 ei voida taata, sillä hakija ei pysty ennakoimaan tutkimuksella selvitettävää tuulihaukkojen dispersaalia niiden yksilöiden osalta, jotka palaavat Suomeen pesimään. Lähettimek poistomahdollisuuksiin vaikuttaa myös missä ympäristössä yksilöitä tavataan – pyydystämisen ollessa vaikeaa muualla kuin pesäpölkössä.

Määräykset, joita hakemus koskee

Tuulihaukka on luonnonsuojelulain (9/2023) 69 §:n nojalla rauhoitettu.

Luonnonsuojelulain 70 § kieltää rauhoitettujen eläinlajien tahallisen häirinnän, erityisesti eläinten lisääntymisaikana, tärkeillä muutonaikaisilla levähdysalueilla tai muuten lajien elämänkierron kannalta tärkeillä alueilla. Luonnonsuojelulain 70 § kieltää rauhoitettujen eläinlajien yksilöiden tahallisen pyydystämisen.

Luonnonsuojelulain 83 §:n mukaan ELY-keskus voi myöntää luvan poiketa kielloista, jollei muuta tyydyttävää ratkaisua ole, eikä suotuista suojelutaso tai sen saavuttaminen vaaranna mm. tutkimus- ja opetustarkoituksessa.

Päätös ja lupaehdot

Varsinais-Suomen ELY-keskus myöntää hakijalle hakemuksen mukaisen luvan pyydystää ja asentaa GPS-lähettimeä tuulihaukoille alla luetelluin ehdoin.

- 1 Lupa on voimassa 15.5-15.7.2024.
- 2 Tällä luvalla lähettimek saa asentaa enintään 28 tuulihaukalle Varsinais-Suomessa, Satakunnassa, Etelä-Pohjanmaalla ja Lapissa. Lähettimek paino saa olla enintään 3 % tuulihaukkayksilön painosta.
- 3 Lintuja pyydystäessä ja lähettimeä kiinnittäessä ja poistaessa on toimittava rengastusluvassa mainituin ehdoin.
- 4 Toimenpiteet tulee toteuttaa niin, etteivät ne aiheuta riskiä pesinnän hylkäämisestä tai muita merkittäviä vaikutuksia tuulihaukkojen tai muiden lintulajien pesinnälle. Lisäksi toimenpiteet eivät saa vaarantaa lintujen terveyttä tai hyvinvointia. Mikäli toimenpiteiden havaitaan merkittävästi häiritsevän lintujen pesintää tai on vaarana, että lintu vahingoittuu, on toiminta lopetettava välittömästi.
- 5 Hakija vastaa siitä, että kaikki luvan mukaisiin toimenpiteisiin osallistuvat henkilöt noudattavat tämän luvan ehtoja.
- 6 Tämä lupa tai sen kopio on oltava mukana toimenpiteitä tehtäessä / hallussapitopaikassa (esim. puhelimessa) ja pyydettyäessä lupa on esitettävä.

- 7 Mikäli toimenpiteitä tehdään perustetuilla luonnonsuojelualueilla, tulee hakijan tarvittaessa erikseen hakea lupaa poiketa näiden alueiden rauhoitusmääräyksistä. Yksityisten luonnonsuojelualueiden osalta lupaviranomainen on alueellinen ELY-keskus ja valtion suojelualueiden osalta Metsähallitus.
- 8 Hakija vastaa tarvittaessa yhteydenpidosta muihin viranomaisiin ja maanomistajiin.
- 9 Varsinais-Suomen ELY-keskus valvoo lupaehtojen noudattamista yhdessä alueellisten ELY-keskusten kanssa. Luvan valvonnan yhteydessä voidaan tarvittaessa tehdä tarkastuksia.
- 10 Luvan käytöstä tulee raportoida vuosien 2024–2025 loppuun (31.12) mennessä. Raportti toimitetaan Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kirjaamoon (kirjaamo.varsinais-suomi@ely-keskus.fi) päätöksen asianumerolla VARELY/1230/2024 varustettuna. Vuoden 2024 raportissa tulee ilmetä 1) kiinnitettyjen lähettimien määrät, kiinnitysajankohdat sekä pyydystyspaikat, 2) tieto toimenpiteiden keskimääräisestä kestosta yksittäisellä linnulla ja 3) arvio toimenpiteiden vaikutuksesta tuulihaukkojen pesintään ja selviytymiseen. Vuoden 2025 raportissa tulee esittää tietoja seurannan onnistumisesta.

Perustelut

Hakemus täyttää luonnonsuojelulain 83 §:n ehdot ja poikkeuslupa voidaan myöntää tutkimus- ja opetustarkoituksessa. Lintudirektiivin 10 artiklan mukaan jäsenmaiden on edistettävä luonnonvaraisten lintujen tutkimusta sekä muuta työtä niiden suojelemiseksi.

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää tuulihaukkojen dispersaalia, eli levittäytymiskäyttäytymistä. GPS-lähettimillä voidaan määrittää tuulihaukkojen todellista dispersaalia, jonka kattava määrittäminen ei ole aikaisemmin ollut mahdollista tutkimusalueiden ja fyysisten havaintojen rajoitteiden takia. Tutkimuksella saadaan tietoa mm. siitä missä tuulihaukat liikkuvat pesinnän jälkeen, missä ne talvehtivat, milloin ne muuttavat ja ennen kaikkea mitä reittiä ja minkälaisia valintoja tehden ne päätyvät seuraavana vuonna valitsemaalleen pesimäalueelle. Dispersaaliin liittyvän tiedon tarkentumisen myötä myös syntyvyyden ja kuolemien vaikutukset populaatiokokoihin ja -vaihteluihin tarkentuvat kuten ympäristöolosuhteiden vaikutukset näihin.

Käytettävissä ei ole muuta tyydyttävää ratkaisua, jolla vastaava tietoa saataisiin tutkimuskäyttöön. Lähettimien käyttäminen on kattavin ja tarkin tapa saada tietoja tuulihaukan dispersaalista muihin menetelmiin verrattuna.

Tämän luvan mukainen lähettimien asentaminen ei vaikuta tuulihaukpopulaatioihin heikentävästi, sillä luvan mukaisilla toimilla ei tuoteta yksilöille pysyviä haittoja. Tutkimuksessa ei saa myöskään vaarantaa tuulihaukkojen tai muun linnuston pesintää.

Sovelletut oikeusohjeet

Luonnonsuojelulain (9/2023) 1 §, 69 §, 70 §, 83 §, 121 §

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi luonnonvaraisten lintujen suojelusta (2009/147/EY, lintudirektiivi), artikla 10

Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) 19 §

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 §

Valtioneuvoston asetus (1215/2023) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2024

Päätöksen voimaantulo

Varsinais-Suomen ELY-keskus on lain oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 §:n nojalla päättänyt, että tämä päätös pannaan täytäntöön lainvoimaa vailla olevana. Luvan mukaisiin toimenpiteisiin tulee voida ryhtyä ennen kuin päätös on saavuttanut lainvoiman. Tutkimuksen suorittaminen on riippuvainen rengastusajankohdista, jonka vuoksi päätöksen täytäntöönpanoa ei voida lykätä.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Turun hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä, päätös on annettu tiedoksi yleistiedoksiannolla.

Asiakirjan hyväksyntä

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Robin Ramstedt ja ratkaissut ylitarkastaja Salli Uljas.

Liitteet

Valitusosoitus

Tiedoksi

Päätös on annettu tiedoksi yleistiedoksiannolla.

Suoritemaksutta

Tämä asiakirja VARELY/1230/2024 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument
VARELY/1230/2024 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Uljas Salli 25.04.2024 09:28

Esittelijä Ramstedt Robin 24.04.2024 10:33